

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ing. I. Z.**, IČO X., **2/ E.**, IČO X., proti žalovaným **1/ R.R.**, IČO X., **2/ I.**, IČO X., **3/ R.**, IČO X., všetci zastúpení JUDr. J. L., o **určenie vlastníckeho práva a o určenie neexistencie záložného práva**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky, pod sp.zn. 16 C 30/2006, o dovolaní žalovaných 1/ až 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 23. septembra 2010, sp.zn. 6 Co 157/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného 1/ // **o d m i e t a .**

Vo zvyšku napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Žalobcom 1/ a 2/ vo vzťahu k žalovanému 1/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky uznesením z 24. marca 2010, č.k. 16 C 30/2006-337 zastavil konanie; žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania; žalobcom 1/ a 2/ vrátil súdny poplatok každému vo výške vo výške 8 264,79 € cestou Daňového úradu Nové Zámky, do troch dní po právoplatnosti uznesenia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia 1/ a 2/ doručili súdu 19. marca 2010 podanie, ktorým zobrali žalobu späť v celom rozsahu a žiadali konanie zastaviť z toho dôvodu, že bola prejavená iniciatíva a ochota žalovaných rokovať, ktorá sa prejavila v dohode o urovnaní zo 16. marca 2010. Spoločnosť R. sa zaviazala podať v tejto veci na príslušný súd návrh na mimosúdny zmier, ktorý žalobcovia akceptovali. O trovách konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Nitre uznesením z 23. septembra 2010, sp.zn. 6 Co 157/2010 odvolanie žalovaných 1/ až 3/ odmietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov

odvolacieho konania. Odvolanie žalovaného 1/ podané prostredníctvom právneho zástupcu s poukazom na ustanovenie § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol. Z písomného podania žalovaného 1/, došlého súdu prvého stupňa 24. marca 2010, podpísaného R. M., ktorý v čase od 16. marca 2010 do 8. júna 2010 vykonával funkciu predsedu predstavenstva žalovaného 1/, zistil, že 22. marca 2010 bola vypovedaná plná moc udelená advokátovi JUDr. J. L.. Z dôvodu, že odvolanie žalovaného 1/ bolo podané v čase, keď advokát JUDr. J. L. už žalovaného 1/ nezastupoval, považoval za potrebné ho odmietnuť. Rovnako podľa názoru odvolacieho súdu ďalší dôvod odmietnutia odvolania žalovaného 1/ spočíval v tom, že písomným podaním došlým súdu prvého stupňa 7. apríla 2010 sa žalovaný 1/ vzdal opravného prostriedku proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zastavení konania v plnom rozsahu. Odvolanie žalovaného 2/ taktiež odmietol s poukazom na ustanovenie § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. z dôvodu, že písomným podaním došlým súdu prvého stupňa 7. apríla 2010, podpísaným M. D., predsedom predstavenstva, sa žalovaný 2/ vzdal opravného prostriedku proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zastavení konania. Z výpisu z obchodného registra žalovaného 2/ zistil, že M. D. je ako predseda predstavenstva zapísaný od 15. decembra 2009. Konštatoval, že vzdanie sa odvolania bolo učené voči súdu prvého stupňa potom, čo bolo vo veci vydané uznesenie a nadobudlo právne účinky a odvolanie bolo podané až potom, čo sa práva podať odvolanie písomne vzdal, preto tu bol dôvod na odmietnutie odvolania žalovaného 2/. S poukazom na ustanovenie § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol aj odvolanie žalovaného 3/. Zistil, že uznesenie súdu prvého stupňa bolo doručené právnomu zástupcovi žalovaného 3/ dňa 29. marca 2010 a súdu prvého stupňa došlo podanie žalovaného 3/, ktorý 7. apríla 2010, t.j. po doručení napadnutého uznesenia podanie, ktorým sa vzdal opravného prostriedku proti uvedenému uzneseniu v plnom rozsahu. Z výpisu z obchodného registra žalovaného 3/ zistil, že M. D. je ako predseda predstavenstva zapísaný od 18. septembra 2008 a za predstavenstvo je oprávnený konať vo všetkých veciach, teda aj vzdať sa práva podať odvolanie. Mal za to, že žalovaný 3/ sa výslovne vzdal práva podať odvolanie, preto odvolanie podané právnym zástupcom považoval za potrebné odmietnuť ako odvolanie podané neoprávnenou osobou. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojitosti s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ až 3/. Prípustnosť dovolania odôvodnili ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom. V dôvodoch dovolania

podrobne rozoberali skutočnosti uvádzané už v odvolaní, namietali, že odvolací súd sa nezoberal ich námietkami o neoprávnenosti štatutárneho orgánu žalovaného 1/ R. M. konať v mene spoločnosti, a teda podať súhlas so späťvzatím žaloby, odvolať plnomocenstvo na zastupovanie v konaní JUDr. J. L. a uskutočniť procesné podanie zo 7. apríla 2010. Taktiež namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s ich námietkami uvádzanými v odvolaní o tom, že žalovaní 1/ až 3/ nikdy žiadnu dohodu o urovnaní so žalobcami 1/ a 2/ neuzatvárali, že podania, ktorými žalovaní 1/ až 3/ mali dať súhlas k späťvzatiu žaloby, neboli ich podaniami a neboli vlastnoručne podpísané za žalovaných 2/ a 3/ ich štatutárnymi zástupcami vo funkcii predsedu predstavenstva M. D.. Uviedli, že predseda predstavenstva žalovaného 2/ M. D. súhlas so späťvzatím žaloby, ako aj vzdania sa odvolania, nikdy nevyhotovil a nepodpísal, a, navyše, že z výpisu z obchodného registra vyplýva, že M. D. funkcia predsedu predstavenstva skončila 30. novembra 2009 a od tej doby nie je obsadená. Vo vzťahu k štatutárnemu orgánu žalovaného 3/ M. D. uviedli, že súhlas so späťvzatím návrhu na začatie konania, ako aj vzdanie sa odvolania, nevyhotovil a nepodpísal. V dovolaní ďalej vytykali, že odvolací súd neskúmal protichodné procesné podania žalovaných 1/ až 3/, došlé mu v tej istý deň, 7. apríla 2010, t.j. odvolanie žalovaných 1/ až 3/ a podania žalovaných 1/ až 3/, ktorými sa mali vzdať práva na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a nezisťoval, ktoré z týchto podaní je skutočne ich procesným úkonom. Navrhli, aby dovolací súd na základe § 243b ods. 2 a 3 O.s.p. napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca 1/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Žalobca 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd zamietol dovolanie žalovaných 1/ až 3/, pretože smeruje len proti dôvodom rozhodnutia a neexistujú dôvody pre zrušenie napadnutých rozhodnutí súdov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť a dôvodné je len dovolanie žalovaných 2/, 3/.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.), alebo ak odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo ak ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení dovolací súd nezistil.

So zreteľom na žalovanými 1/ až 3/ tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že

v prejednávanej veci im súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odvolací súd odmietol ich odvolanie, ako odvolanie podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), hoci pre to neboli splnené procesné podmienky.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Podľa § 207 ods. 1 O.s.p. vzdať sa odvolania možno len voči súdu, a to až po vyhlásení rozhodnutia.

Pre vzdanie sa odvolania zákon nepredpisuje žiadnu formu, preto ho možno urobiť v akejkoľvek forme. Znamená to, že vzdanie sa odvolania možno urobiť písomne, ústne do zápisnice na ktoromkoľvek okresnom súde, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Účastník sa môže vzdať odvolania od okamihu vyhlásenia rozhodnutia do uplynutia posledného dňa odvolacej lehoty. K vzdaniu sa odvolania nikdy nemôže dôjsť pred vyhlásením rozhodnutia. Až pri vyhlásení rozhodnutia sa totiž dozvie o výsledku konania o veci samej, je mu známe, ako bolo rozhodnuté a môže posúdiť, či má alebo nemá dôvod napadnúť vyhlásené rozhodnutie odvolaním. Ak sa účastník konania odvolania účinne vzdal, nemôže už neskôr odvolanie podať. Ak napriek tomu odvolanie podá, odvolací súd takéto odvolanie musí odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou. Vzdanie sa odvolania je procesným úkonom účastníka, ktorý už neskôr nemôže odvolať.

K tomu, aby odvolanie malo právne účinky a aby na jeho základe vznikli procesné vzťahy, musí vyhovovať požiadavkám, ktoré ustanovuje Občiansky súdny poriadok. Ten v ustanovení § 201 O.s.p. ustanovuje, že subjektom legitimovaným na podanie odvolania je účastník, pokiaľ to zákon nevylučuje.

Z ustanovenia § 27 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že Obchodný register je verejný zoznam zákonom ustanovených údajov (ďalej len "zapísané údaje"), ktorého súčasťou je zbierka zákonom ustanovených listín (ďalej len "zbierka listín").

Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia. Obsah listín, ktorých zverejnenie zákon ustanovuje, je účinný voči tretím osobám odo dňa, keď bolo zverejnené oznámenie o uložení listín do zbierky listín. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch alebo o obsahu listín vedela. Zapísaná osoba sa však nemôže na tieto údaje alebo obsah listín odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť (§ 27 ods.3 Obchodného zákonníka).

Dovolací súd považuje dôvody, pre ktoré odvolací súd odmietol odvolanie žalovaného 1/, podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. za vecne správne. Žalovaný 1/, v mene ktorého konal R. M. ako predseda predstavenstva (ktorá skutočnosť vyplýva z výpisu z obchodného registra žalovaného 1/) písomným podaním z 23. marca 2010, došlým súdu prvého stupňa 24. marca 2010, oznámil súdu vypovedanie plnomocenstva udeleného advokátovi JUDr. J. L., súhlas so späťvzatím žaloby a zároveň sa v ňom vzdal aj práva podať odvolanie. Nakoľko v zmysle ustanovenia § 28 ods. 3 O.s.p. odvolanie plnomocenstva účastníkom alebo jeho výpoveď zástupcom sú voči súdu účinné, len čo mu ich účastník alebo zástupca oznámil; voči iným účastníkom konania sú účinné, len čo im ich oznámil súd, odvolací súd postupoval správne, keď z tohto podania pri svojom rozhodovaní vychádzal. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že R. M. sa ako predseda predstavenstva žalovaného 1/ podaním zo 7. apríla 2010 (č.l. 350 spisu) t.j. po doručení prvostupňového rozhodnutia, práva podať voči nemu odvolanie v zmysle § 207 O.s.p. účinne vzdal. Pokiaľ dovolatelia namietali oprávnenie R. M. konať za žalovaného 1/, dovolací súd poukazuje na znenie § 27 ods. 3 Obchodného zákonníka. Preto správne odvolací súd odvolanie žalovaného 1/ odmietol v zmysle § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 2/, 3/ je s poukazom na výskyt vady uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. dôvodné.

Skúmanie prípustnosti dovolania v prípade, že toto smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) je založené vždy na individuálnom prístupe k prejednávanej veci. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k prípustnosti dovolania a z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom je bohatá a zahŕňa rôzne situácie procesného charakteru. Vady konania vymedzené v zhora uvedených častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článok 46 a nasledujúce Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/2003 a z 27. júla 2011 sp.zn. III. ÚS 198/2011), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaní 2/ a 3/ písomnými podaniami z 30. marca 2010, podpísanými M. D., predsedom predstavenstva, podanými osobne na súde prvého stupňa 7. apríla 2010 o 9:20 hod. (ako to vyplýva z podacej pečiatky Okresného súdu Nové Zámky, č.l.

348 a 349), vzdali opravného prostriedku proti uzneseniu súdu prvého stupňa v plnom rozsahu. V ten istý deň 7. apríla 2010 o 14:10 hod. (ako je zrejmé z podacej pečiatky Okresného súdu Nové Zámky, č.l. 353), boli na súde prvého stupňa podané aj odvolania žalovaných 1/ až 3/.proti prvostupňovému rozhodnutiu.

Krajský súd sa vo svojom uznesení vôbec nevysporiadal s týmito protichodnými podaniami navyše za situácie, keď žalovaný 2/, 3/ okrem iných námietok tvrdili aj to, že podania týkajúce sa vzdania sa ich odvolania neboli v skutočnosti podpísané M. D. a teda sa nejednalo o ich právne úkony.

Odvolačí súd tak svoje rozhodnutie týkajúce sa žalovaných 2/, 3/ neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157 ods. 2 v spojení s § 167 O.s.p.) a preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti. Z práva na spravodlivý proces totiž vyplýva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že (ne)majú význam pre rozhodnutie vo veci samej (porovnaj Krasko c/a Švajčiarsko 1993).

Tým, že uvedené princípy neboli vo vzťahu k žalovaným 2/, 3/ rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu ich základného práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. a § 167 O.s.p. a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý viedol nielen k prípustnosti, ale aj dôvodnosti mimoriadneho opravného prostriedku podaného žalovanými 2/, 3/.

Preto dovolací súd znesenie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa odmietnutia odvolania žalovaných 2/, 3/, ako aj v časti o náhrade trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalobcom 1/, 2/, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

Dovolací súd zároveň nepriznal žalobcom 1/ až 2/ náhradu trov dovolacieho konania vo vzťahu k žalovanému 1/, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. novembra 2011

JUDr. Vladimír Magura, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová